

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

ODNOS UČITELJEV DO DVOJNO IZJEMNIH UČENCEV NA CELJSKIH OSNOVNIH ŠOLAH

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorja:

Živa Sivka, 9. razred

Tim Mikola, 9. razred

Mentorica:

Katja Kojnik Vengust, prof. def.

Celje, marec 2017

KAZALO:

1. UVOD	5
1.1 PREDSTAVITEV HIPOTEZ.....	6
1.2 METODE DELA.....	6
1.3 POTEK IZDELAVE NALOGE.....	6
2. TEORETIČNI DEL.....	7
2.1 OPREDELITEV POJMOV.....	8
2.2 DVOJNO IZJEMNI UČENCI V SVETU.....	9
2.3 DVOJNO IZJEMNI UČENCI V SLOVENIJI.....	9
2.4. UČENCI S POSEBNIMI POTREBAMI IN DELO Z NJIMI.....	11
2.5 NADARJENI UČENCI IN DELO Z NJIMI.....	12
3. EMPIRIČNI (RAZISKOVALNI) DEL.....	14
4. ZAKLJUČEK.....	24
4.1 PREGLED HIPOTEZ.....	24
4.2 SKLEPNE UGOTOVITVE.....	25
5. VIRI IN LITERATURA.....	27
8. PRILOGA.....	28

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Izkušnje pri poučevanju dvojno izjemnih učencev.....	14
Graf 2: Udeležba na izobraževanju na temo učenci s PP in/ali nadarjeni učenci.....	15
Graf 3: Kvaliteta komunikacije z dvojno izjemnimi učenci.....	15
Graf 4: Uporaba humorja pri poučevanju dvojno izjemnih učencev.....	16
Graf 5: Zmožnost nepristranskega ocenjevanja učencev s posebnimi potrebami.....	16

Graf 6: Upoštevanje posebnih potreb učencev in spodbujanje močnih področij pri nadarjenih.....	17
Graf 7: Poučevanje dvojno izjemnih učencev - dodatno breme za učitelja.....	17
Graf 8: Mnenje o tem, ali je prav, da dvojno izjemni učenci obiskujejo večinske OŠ.....	18
Graf 9: Mnenje o tem, ali so lahko dvojno izjemni učenci učno uspešni.....	18
Graf 10: Mnenje o tem, ali so lahko dvojno izjemni učenci učitelju pri pouku v pomoč.....	19
Graf 11: Mnenje o tem, ali je prav, da imajo dvojno izjemni učenci pri pouku prilagoditve.....	20
Graf 12: Mnenje o tem, ali zmorejo dvojno izjemni učenci doseči tako dobre rezultate kot ostali učenci.....	20
Graf 13: Mnenje o tem, ali je prav, da imajo dvojno izjemni učenci ure dodatne strokovne pomoči.....	21
Graf 14: Mnenje o sopojujnosti dvojne izjemnosti in vedenjskih težav.....	21
Graf 15: Pregled pogostosti odgovorov v lestvici stališč.....	22
Graf 16: Povezava med izkušnjami s poučevanjem dvojno izjemnih učencev in dobro komunikacijo z njimi, uporabo humorja pri poučevanju in nepristranskim ocenjevanjem le-teh.....	22
Graf 17: Povezava med udeležbo na izobraževanju na temo učencev s posebnimi potrebami in/ali nadarjenih učencev ter razumevanjem posebnih potreb oz. spodbujanjem talentov.....	23

POVZETEK

Z najino raziskovalno nalogo sva želela osvetliti temo dvojno izjemnih učencev na osnovnih šolah, ki je še vedno precej neznana, kljub temu da je med nami vedno več takšnih učencev.

Z anketnim vprašalnikom, ki sva ga poslala v izpolnjevanje predmetnim učiteljem štirih celjskih osnovnih šol, sva poskušala raziskati njihov odnos do dvojno izjemnih učencev.

Pridobljeni podatki so večinoma, a ne v celoti, podprli najine raziskovalne hipoteze. Ugotovila sva, da imajo predmetni učitelji, ki že poučujejo ali so poučevali dvojno izjemne učence, večinoma pozitiven odnos do njih. Do njih imajo tudi pozitivna stališča, ki predstavljajo osnovo za vzpostavljanje dobrega odnosa.

Najina raziskava predstavlja le skromen vpogled v obravnavano temo, saj obravnava le enega od njenih številnih vidikov.

I. UVOD

Temo najine raziskovalne naloge, to je je odnos učiteljev do dvojno izjemnih učencev, sva izbrala iz razloga, ker so ti učenci del naše šole, srečujemo jih na hodnikih, v učilnicah, pa vendar premalo govorimo in vemo o njih. Sprašujeva se, ali jih učitelji obravnavajo enako kot ostale učence ali imajo do njih čisto poseben odnos oziroma ali sploh dovolj poznajo njihove značilnosti in posebnosti. Eden od naju ima glede tega celo osebno izkušnjo, saj je eden od maloštevilnih dvojno izjemnih učencev na naši šoli.

Odnos učiteljev do dvojno izjemnih učencev sva se odločila meriti nekoliko širše, zato sva za izpolnjevanje anketnega vprašalnika, ki sva ga sestavila, poprosila učitelje štirih celjskih osnovnih šol.

1.1. PREDSTAVITEV HIPOTEZ :

Hipoteza 1:

Učitelji, ki poučujejo predmetni pouk na celjskih osnovnih šolah, imajo večinoma pozitivna stališča do dvojno izjemnih učencev, kar pomeni, da z njimi vzpostavljajo dober odnos.

Hipoteza 2:

Učitelji, ki na celjskih osnovnih šolah poučujejo predmetni pouk in so se v zadnjih petih letih dodatno izobraževali na temo dvojno izjemnih učencev, bolj razumejo in opazijo posebne potrebe ter močna področja teh učencev, kar pomeni, da z njimi vzpostavljajo boljši odnos.

Hipoteza 3

Večina učiteljev, ki poučuje predmetni pouk na celjskih osnovnih šolah in so že poučevali dvojno izjemne učence, dobro komunicira z njimi, jih lahko nepristransko ocenjuje in pri delu z njimi uporablja humor, kar kaže na vzpostavljanje dobrega odnosa z njimi.

1.2 METODE DELA

Pri raziskovanju odnosa učiteljev do dvojno izjemnih učencev sva uporabila različne metode dela.

Večine od sledečih metod dela nisva poznala, saj sva se v letošnjem šolskem letu prvič odločila za raziskovalno delo. Pri raziskovanju sva si pomagala z naslednjimi metodami dela:

- metoda iskanja in branja ustrezne literature,
- metoda spraševanja (anketiranje učiteljev predmetne stopnje),
- metoda analize vprašalnikov,
- metoda primerjave in povezovanja podatkov,
- metoda oblikovanja predstavitve rezultatov.

1.3. POTEK IZDELAVE NALOGE

Najina raziskovalna naloga se je pričela s pogovorom z mentorico, kjer sva se odločila za temo, ki se nama zdi zanimiva in privlačna za bralce, saj raziskovalnih nalog ali literature na to temo ni veliko.

Kmalu po določitvi teme sva se zagreto lotila iskanja literature v knjižnici, ampak tam nisva našla veliko ustrezne literature za najino raziskovalno nalogo, zato sva pričela iskati tudi na spletu.

Nato sva začela z izdelavo spletne ankete, ki sva jo kasneje poslala vsem učiteljem predmetnega pouka na naslednjih celjskih osnovnih šolah:

- I. osnovni šoli Celje,
- II. osnovni šoli Celje,
- III. osnovni šoli Celje,
- IV. osnovni šoli Celje.

Čez nekaj časa sva dobila izpolnjene anketne vprašalnike in takoj sva se lotila analiziranja in urejanja podatkov. Oblikovala sva grafe, ki so nama pomagali razumeti odgovore učiteljev.

Na podlagi prebrane literature in obdelave ostalih podatkov sva začela pisati teoretični del, ki je osnova za razumevanje najine teme raziskovalne naloge.

2. TEORETIČN DEL

2.1. OPREDELITEV POJMOV

Dvojno izjemni učenci

So učenci, ki so nadarjeni in imajo obenem posebne vzgojno-izobraževalne potrebe. Če uporabimo širšo definicijo, ki jo uporabljajo v ZDA, so to učenci, ki so prepoznani na enem ali več področjih izjemnosti (visok intelektualni potencial, bodisi specifičen ali splošne intelektualne sposobnosti, ustvarjalnost, vizualna in uporabna umetnost, vodstvene sposobnosti) in so hkrati tudi učenci s posebnimi potrebami, ki čeprav morda nimajo odločbe komisije za usmerjanje, potrebujejo prilagoditve in imajo (dodatno strokovno) pomoč.

Učenci s posebnimi potrebami

So učenci oz. otroci z motnjami v duševnem razvoju, slepi in slabovidni otroci oz. otroci z okvaro vidne funkcije, gluhi in naglušni otroci, otroci z govorno-jezikovnimi motnjami, gibalno ovirani otroci, dolgotrajno bolni otroci, otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, otroci z avtističnimi motnjami ter otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja z dodatno strokovno pomočjo ali prilagojene programe vzgoje in izobraževanje oz. posebne programe vzgoje in izobraževanja (ZUOPP, 2. člen).

Nadarjeni učenci

So učenci, pri katerih so bili ugotovljeni visoki dosežki ali potenciali na intelektualnem, ustvarjalnem, specifično akademskem, vodstvenem ali umetniškem področju in ki poleg rednega šolskega programa potrebujejo posebej prilagojene programe in aktivnosti (Travers, Elliot in Kratochwill: Educational Psychology, str. 447).

Odnos

Kar obstaja med stvarima, stvarmi, ki imajo z določenega stališča kaj skupnega; kar obstaja med posamezniki, skupinami, ob skupni dejavnosti, ob sodelovanju ali v osebem življenju; kar se izraža, kaže v ravnanju s kom, vedenju do koga; kar se izraža, kaže v ocenjevanju, presojanju česa (SSKJ, 2010).

2.2. DVOJNO IZJEMNI UČENCI V SVETU

Pojem dvojno izjemnih učencev je v svetu prisoten že od leta 1980, ko so se v ZDA začeli zanimati za učence, ki so bili hkrati nadarjeni in so imeli posebne vzgojno-izobraževalne potrebe. Tri leta prej je izšla prva knjiga na to temo, kjer so bili postavljeni temelji diagnosticiranja oziroma proučevanja teh otrok. V literaturi zasledimo dejstvo, da naj bi bilo med učenci 3 % do 5 % dvojno izjemnih – med nadarjenimi je 3 % do 5 % učencev s posebnimi potrebami in med učenci s posebnimi potrebami je ravno tolikšen odstotek nadarjenih učencev. Vendar so to le ocene, kajti pogosto se zgodi, da primanjkljaji, ki jih imajo učenci, prikrijejo nadarjenost oziroma visoke intelektualne sposobnosti. Pogosto se zgodi, da nadarjeni učenci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja razvijejo dobre kompenzacijske sposobnosti, ki prikrijejo primanjkljaje. Njihovo dejansko funkcioniranje se izkaže kot povprečno, saj njihova šibka področja znižujejo njihovo celotno funkcioniranje pri testiranju.

2.3. DVOJNO IZJEMNI UČENCI V SLOVENIJI

Prvi članek na temo dvojno izjemnih otrok je v Sloveniji napisala Lidija Magajna, in sicer leta 2007, a je na nadarjene z učnimi težavami opozoril že Koncept odkrivanja in dela z nadarjenimi iz leta 1999. Avtorica članka Prepoznavanje dvojno izjemnih učencev na komisiji za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami (Lep, 2015), je začela opozarjati, da je potrebno v strokovnem mnenju pri usmeritvi učencev s posebnimi potrebami dosledno zapisovati, da gre za dvojno izjemne učence, saj potrebujejo tako kompenzacijo in podporo na področjih, kjer imajo primanjkljaje, kot tudi spodbude na področjih, kjer so nadarjeni. Avtorica članka tudi navaja, da je bilo med učenci z odločbami komisije za usmerjanje v četrtem razredu med nadarjeni prepoznan 1 % dvojno izjemnih učencev, v devetem razredu pa 0,7 % učencev. Navaja tudi, da je bilo v letu 2013 usmerjena približno ena petina dvojno izjemnih deklic in štiri petine dečkov, v letu 2014 pa je bil delež dečkov še višji, kar pomeni, da je delež dvojno izjemnih dečkov višji kot delež deklic. Ob tem je treba poudariti, da je veliko dvojno izjemnih učencev prikritih, saj bodisi niso usmerjeni v ustrezne programe, saj so razvili dobre kompenzacijske mehanizme, ki njihove primanjkljaje dobro prikrivajo ali pa je njihova nadarjenost prikrita, saj visoke intelektualne sposobnosti prikrivajo primanjkljaji na posameznih področjih funkcioniranja. Poleg tega so prisotne tudi težave pri diagnosticiranju

dvojno izjemnih otrok, saj so kriteriji za določanje nadarjenosti visoki, dvojno izjemni otroci pa pogosto dosegajo rezultate eno ali dve točki pod spodnjo mejo identifikacije nadarjenosti, kar pomeni, da je višina IQ le eno ali dve točki pod spodnjo mejo 120. To se dogaja zaradi vpliva šibkih področij.

Po podatkih Komisije za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami Maribor, (Lep, 2015) je bilo v letih 2013 in 2014 usmerjenih največ nadarjenih otrok s primanjkljaji na posameznih področjih učenja in motnjami pozornosti in koncentracije s hiperaktivnostjo. Kriteriji za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oz. motenj otrok s posebnimi potrebami so se od leta 2014 nekoliko spremenili, a spodnja razpredelnica nam daje pregled usmeritev dvojno izjemnih otrok v letih 2013 in 2014 glede na vrsto primanjkljaja:

Dvojno izjemni po kriteriju usmeritve	2013	2014	Skupaj
Primanjkljaji na PPU	5	5	10
Dolgotrajno bolni	3	2	5
ADHD	1	4	5
ADHD in PPPU	10	6	16
Aspergerjev sindrom	1	/	1
Več motenj	2	2	4
Skupaj	22	19	42

Če združimo podatke za učence z več motnjami (več motenj in primanjkljaji na posameznih področjih učenja v kombinaciji z ADHD), je kar 50 % dvojno izjemnih učencev usmerjenih zaradi sopoavnosti več težav hkrati. Enake podatke je možno zaslediti tudi v svetu.

Zaradi različnih primanjkljajev lahko dvojno izjemne učence strnemo v tri osnovne skupine:

1. Učenci, pri katerih okolje opazi njihovo nadarjenost, zaradi nadpovprečne sposobnosti abstraktnega mišljenja, logičnega sklepanja, itd.
2. Učenci, pri katerih najprej opazimo njihove primanjkljaje, ki zaradi njihovega funkcioniranja znižujejo rezultate pri šolskem delu.
3. Najštevilčnejša in hkrati najmanj opazna skupina pa so učenci z učnimi težavami, ki pa jih zamaskirajo z nadarjenostjo ali obratno.

Dvojno izjemni učenci lahko svoje učne težave doživljajo na več načinov:

Pogosta je zaskrbljenost ali pa čustveno odzivanje otroka, velikokrat se pojavi šok pri seznanjenju s svojo posebnostjo. Marsikdo se ne more sprijazniti z različnostjo, med njimi so tudi straši teh otrok, saj se marsikdaj ne morejo sprijazniti in mislijo, da je za »luknje« v znanju učne snovi kriv otrok, ki bi se moral še bolj potruditi. To negativno vpliva na otroka, saj se poveča možnost depresije, ker je otrok preobremenjen. Možno je, da se zato začne sovražiti in se pogosto sprašuje, zakaj mora ravno on doživljati to situacijo. Vse te možne zaplete je najbolje preprečiti s sprejemanjem svoje posebnosti ter tako, da družina stoji otroku ob strani.

2.4. UČENCI S POSEBNIMI POTREBAMI IN DELO Z NJIMI

Učenci s posebnimi potrebami, kot jih v drugem členu opredeljuje Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, imajo pravico do usmeritve v ustrezen vzgojno-izobraževalni program in če je tako določeno z odločbo o usmeritvi, tudi do dodatne strokovne pomoči. Strokovna skupina, ki jo na šoli imenuje ravnatelj, v sodelovanju s starši oblikuje za posameznega učenca individualizirani program, kjer opredeli močna področja, prilagoditve pri pouku in druge posebnosti. Načrtuje tudi konkretno delo z učencem, kar pomeni, da opredeli, katere cilje naj bi učenec v določenem času dosegel.

Med učenci s posebnimi potrebami se pojavljajo tudi dvojno izjemni učenci, kjer je potrebno v individualiziranem programu posebno pozornost, poleg razvoju močnih področij in odpravljanju ter kompenzaciji primanjkljajev na

posameznih področjih, posvetiti razvijanju pozitivne samopodobe (Lorbek, 2014).

2.5. NADARJENI UČENCI IN DELO Z NJIMI

Tri značilnosti, ki veljajo za nadarjene, je opisala Ellen Winner v svoji knjigi *Nadarjeni otroci, Miti in resničnost* (2005, 2, 3). Pravi, da je za nadarjene značilno naslednje :

- Predčasna razvitost (Prve korake v obvladovanju nekega področja naredijo hitreje, kot je to običajno.)
- Vztrajno delajo po svoje (Učijo se hitreje od povprečnega otroka in se učijo tudi kvalitativno drugače.)
- Želja po obvladovanju (Resnično motivirani, da bi razumeli smisel področja, v katerem kažejo znake predčasne razvitosti.)

Značilnosti nadarjenih učencev so, da imajo razvito divergentno in logično mišljenje, imajo nenavadno dober spomin, so zelo dobri opazovalci, imajo bujno domišljijo ter smisel za humor.

Za odkrivanje nadarjenih učencev je pomembno evidentiranje, identifikacija, pomembna je tudi seznanitev staršev in pridobitev njihovega mnenja.

- Evidentiranje (učni uspeh, mnenje učiteljev, dosežki, tekmovanja, hobiji,...)
- Identifikacija (Vključuje oceno učiteljev, testa intelektualnih sposobnosti ter test ustvarjalnosti. Vse te teste izvede psiholog.)
- Seznanitev in pridobitev mnenja staršev.

Značilnosti nadarjenih na učno-storilnostnem področju:

- široka razgledanost,
- visoka učna uspešnost,
- bogato besedišče,
- hitro branje,
- spretnost v eni od umetniških dejavnosti,
- motorično spretnost in vzdržljivost,
- visoke aspiracije in potreba po doseganju odločnosti,
- radovednost,
- raznolikost in močno izraženi interesi,

- vztrajnost pri reševanju nalog,
- visoka storilnostna motivacija,
- uživanje v dosežkih.

Značilnosti, ki jih lahko ovirajo pri uspešnem delu:

- nezainteresiranost za šolo in udeležbo v šolskih dogajanjih,
- strah pred spraševanjem,
- nizka samopodoba,
- pomanjkanje samozavesti,
- nesposobnost tvornega delovanja pri skupinskem delu,
- učenca ni možno motivirati z običajno spodbudo,
- slaba pozornost,
- hiperaktivnost,
- čustvena in socialna nezrelost.

Prilagajanje dela nadarjenim učencem:

- vzporedni pouk,
- dodatni pouk,
- obogatitveni program (sobotne šole,...),
- interesne dejavnosti,
- dnevi dejavnosti,
- kreativne delavnice,
- raziskovalni tabori,
- priprave na tekmovanja,
- programi za osebni in socialni razvoj,
- hitrejše napredovanje,
- osebno svetovanje učencem in staršem,
- izbirni predmeti,
- seminarske naloge,
- raziskovalne naloge.

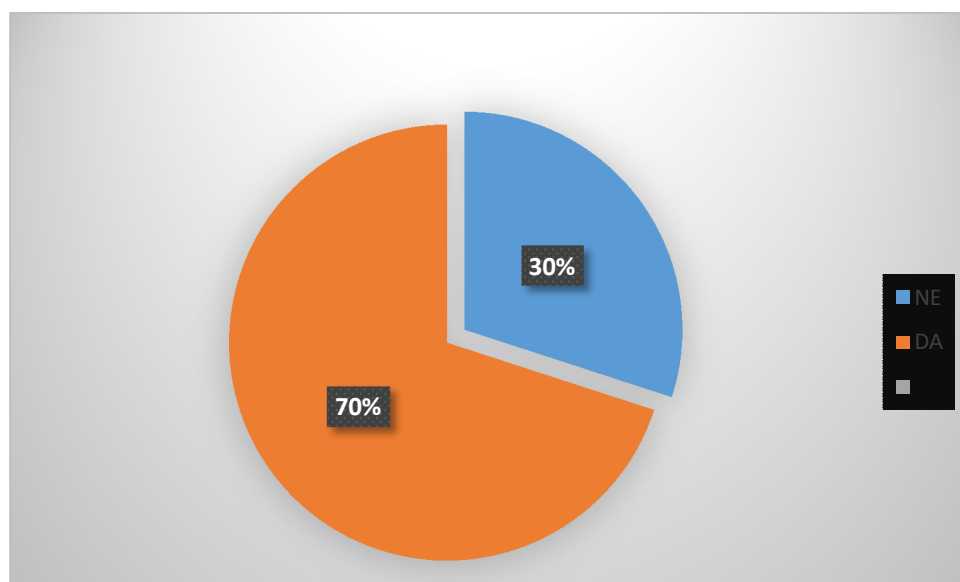
3. EMPIRIČNI (RAZISKOVALNI) DEL

Anketni vprašalnik je bil sestavljen iz šestih vprašanj zaprtega tipa in Likertove lestvice stališč, ki je vsebovala osem trditev, kjer so morali učitelji oceniti stopnjo strinjanja z njimi.

Pred analizo anketnega vprašalnika je potrebno vedeti, da sva v fazi zbiranja in proučevanja literature naletela na več težav. Prva je bila pomanjkanje literature na izbrano temo, druga pa je bila opredelitev dobrega oz. slabega odnosa med učiteljem in učencem. V magistrski nalogi z naslovom Dejavniki odnosa med učiteljem in učenci v osnovni šoli, M. Slokar Čevdek ugotavlja, da sta s kvaliteto odnosa med učiteljem in učencem pozitivno povezana uporaba humorja pri poučevanju ter komunikacijske spretnosti učitelja. Srednje močno je s kvaliteto odnosa povezana še zmožnost empatije oz. vživljanja v učenca. Za osnovo, s pomočjo katere sva povezala podatke, pridobljene z anketnim vprašalnikom in dober odnos učitelja z učencem, sva torej vzela ugotovitve omenjene raziskave.

1. Ali poučujete oz. ste poučevali kakšnega dvojno izjemnega učenca (učenca s posebnimi potrebami, ki je hkrati tudi nadarjen)?

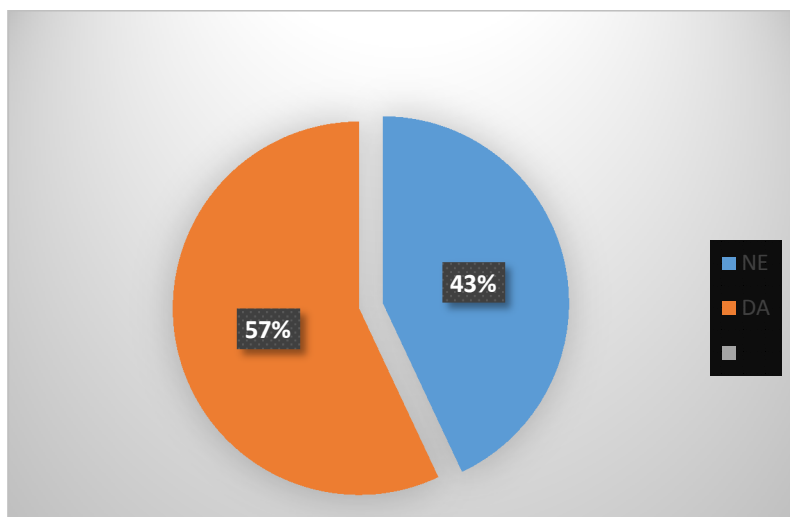
Graf 1: Izkušnje pri poučevanju dvojno izjemnih učencev

Iz grafa je razvidno, da več kot tretjina učiteljev predmetne stopnje na celjskih osnovnih šolah poučuje oz. je že poučevala dvojno izjemne učence.

2. Ali ste se v zadnjih petih letih udeležili kakšnega izobraževanja na temo dela z učenci s posebnimi potrebami in/ali nadarjenimi učenci?

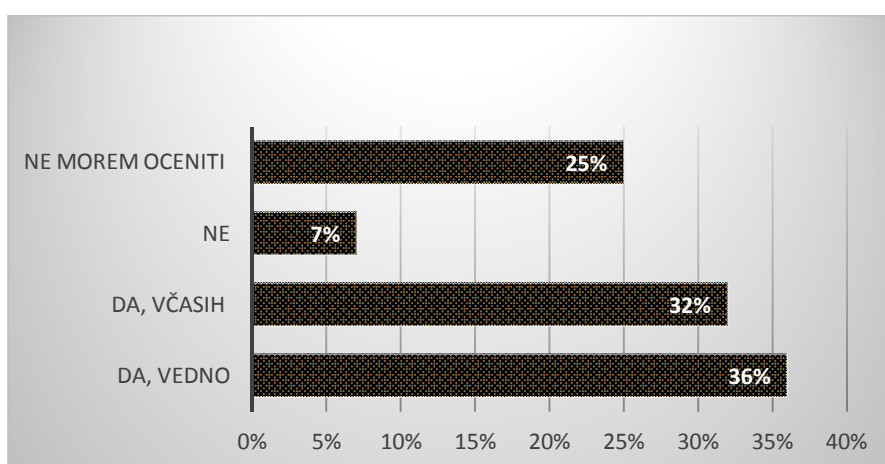
Graf 2: Udeležba na izobraževanju na temo učenci s PP in/ali nadarjeni učenci.

Iz grafa je razvidno, da se je več kot polovica učiteljev udeležila izobraževanja na temo dela z učenci s posebnimi potrebami ali pa dela z nadarjenimi učenci.

3. Z dvojno izjemnimi učenci dobro komuniciram.

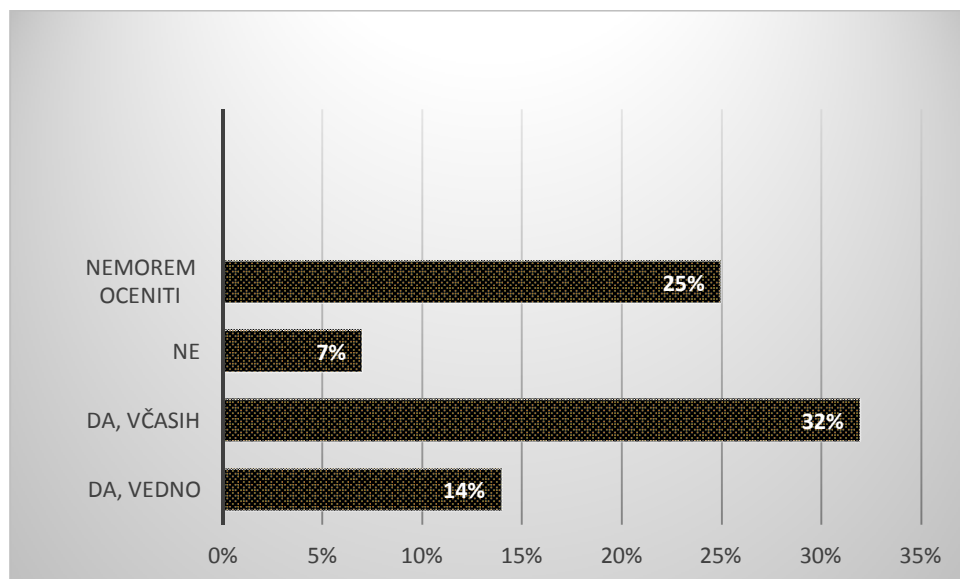
Graf 3: Kvaliteta komunikacije z dvojno izjemnimi učenci.

Iz grafa je razvidno, da večina učiteljev bodisi včasih ali pa vedno dobro komunicira z dvojno izjemnimi učenci (skupaj 68%), kar je eden od pokazateljev dobrega odnosa z njimi.

4. Če med poukom za popestritev učne ure uporabljate humor, ali menite, da ga lahko uporabite tudi pri dvojno izjemnih učencih?

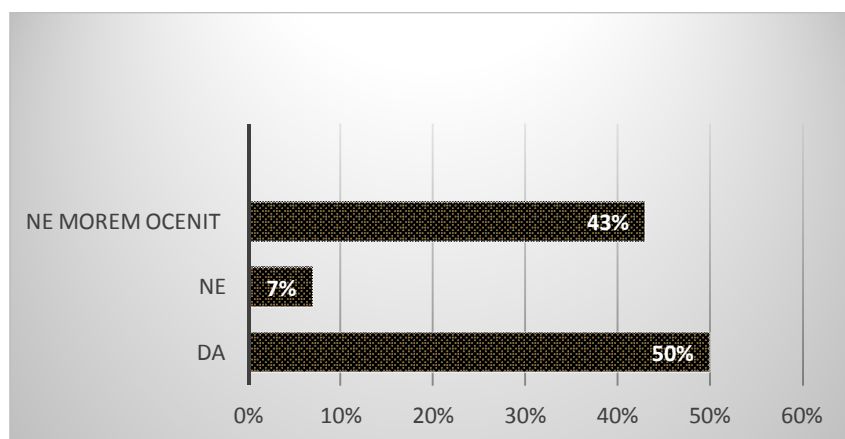
Graf 4: Uporaba humorja pri poučevanju dvojno izjemnih učencev

Iz grafa je razvidno, da veliko učiteljev tudi pri poučevanju dvojno izjemnih učencev lahko vedno ali včasih uporablja humor (skupno 46%), kar je ravno tako pokazatelj dobrega odnosa z njimi.

5. Pri ocenjevanju dvojno izjemnih učencev sem lahko nepristranski.

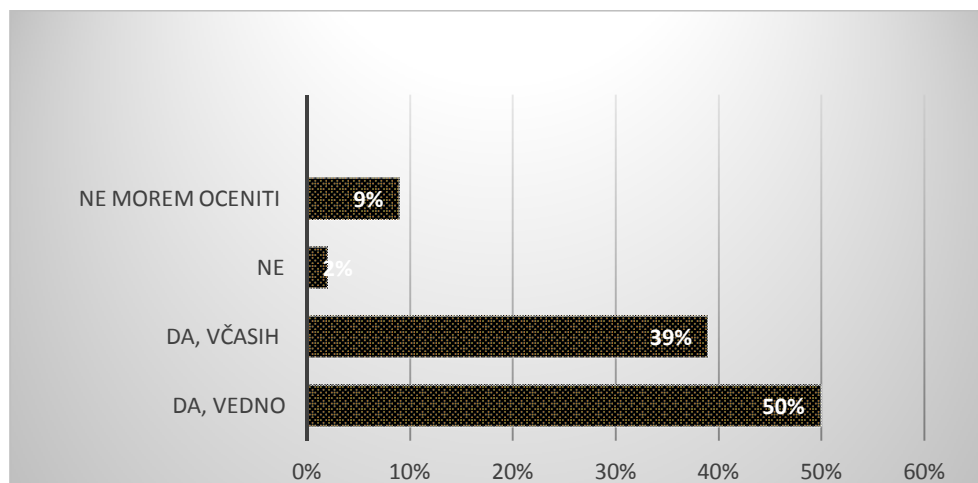
Graf 5: Zmožnost nepristranskega ocenjevanja učencev s posebnimi potrebami

Iz grafa je razvidno, da lahko zgolj polovica učiteljev nepristransko ocenjuje dvojno izjemne učence, kar 43% anketirancev pa tega ni moglo oceniti.

6. Razumem in opazim posebne potrebe učencev, ki jih poučujem ter spodbujam njihova močna področja.

Graf 6: Upoštevanje posebnih potreb učencev in spodbujanje močnih področij nadarjenih.

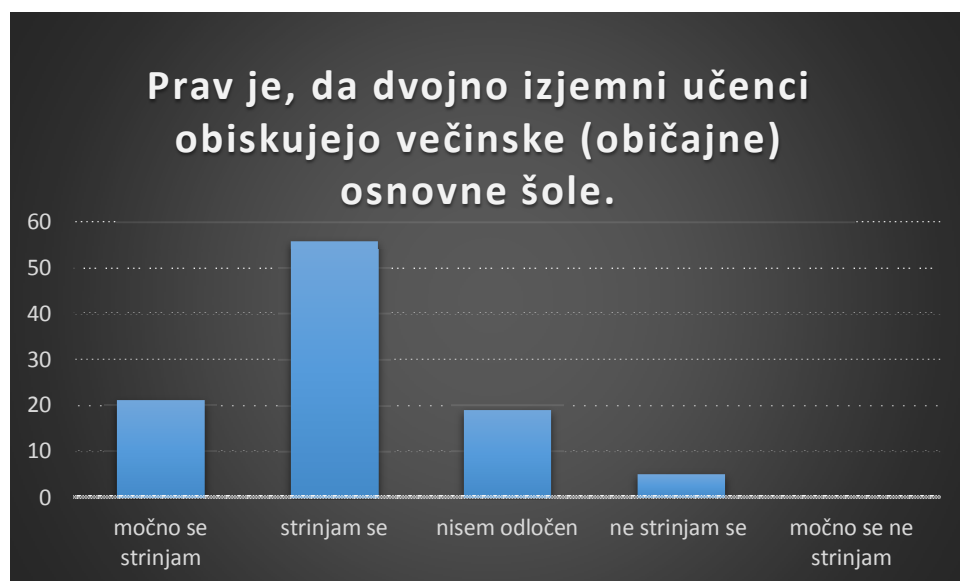
Iz grafa je razvidno, da večina učiteljev včasih ali vedno prepozna posebne potrebe učencev ter jih spodbuja k razvijanju njihovih močnih področij (skupaj 89%).

Graf 7: Poučevanje dvojno izjemnih učencev- dodatno breme za učitelja.

Iz grafa je razvidno, da večini učiteljev poučevanje dvojno izjemnih učencev predstavlja dodatno breme.

Graf 8: Mnenje o tem ali je prav, da dvojno izjemni učenci obiskujejo večinske OŠ

Iz grafa je razvidno, da se večina učiteljev močno strinja al strinja z tem, da dvojno izjemni učenci obiskujejo večinske osnovne šole.

Graf 9: Mnenje o tem ali so lahko dvojno izjemni učenci učno uspešni

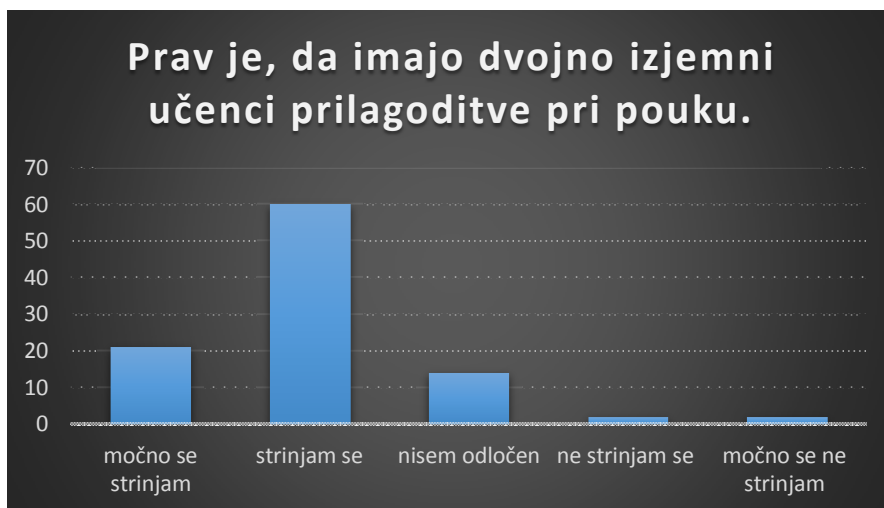
Iz grafa je razvidno, da se največ (44 %) učiteljev ne more odločiti glede tega ali so dvojno izjemni učenci v šoli uspešni ali ne. Kar 37 % pa jih meni da so dvojno izjemni učenci učno uspešni, 7 % pa s to trditvijo celo močno strinja.

Graf 10: Mnenje o tem ali so lahko dvojno izjemni učenci učitelju pri pouku v pomoč

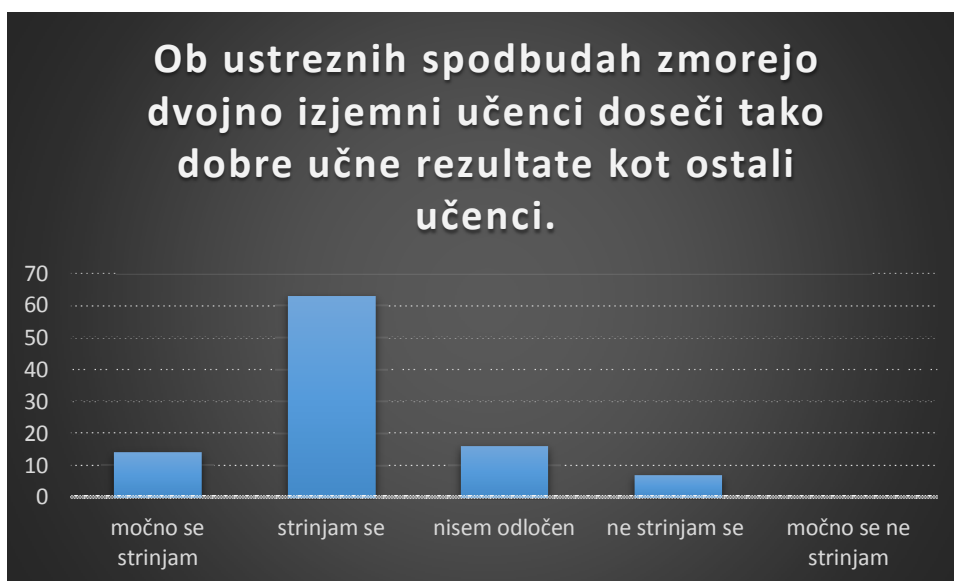
Iz grafa je razvidno, da se 44 % učiteljev ni moglo opredeliti ali so jim dvojno izjemni učenci lahko pri pouku v pomoč. Kar 42 % anketirancev pa meni, da so jim dvojno izjemni učenci v pomoč pri pouku.

Graf 11: Mnenje o tem ali je prav, da imajo dvojno izjemni učenci pri pouku prilagoditve.

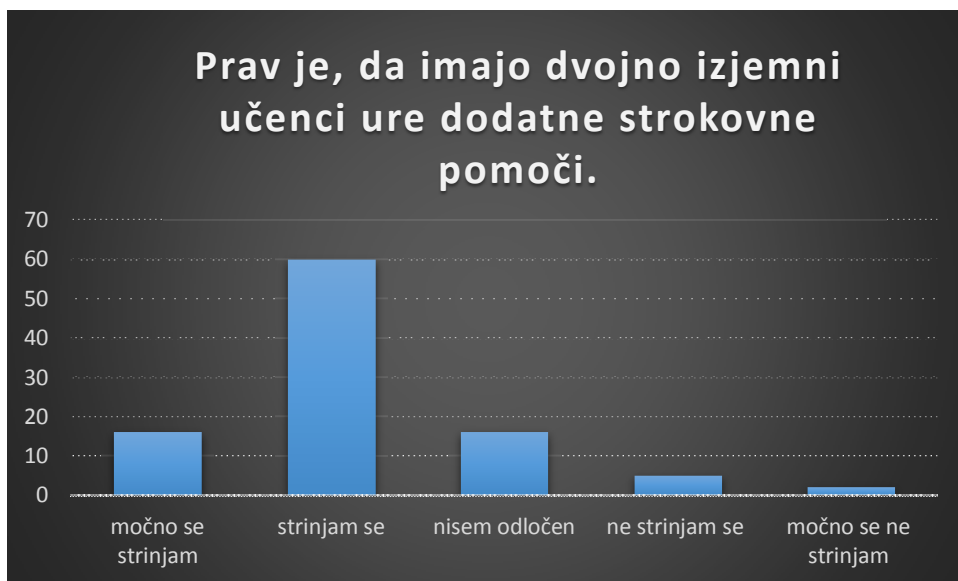
Iz grafa je razvidno, da večina učiteljev meni, da imajo dvojno izjemni učenci pravico do prilagoditev pri pouku.

Graf 12: Mnenje o tem ali zmorejo dvojno izjemni učenci doseči tako dobre rezultate kot ostali učenci.

Iz grafa je razvidno, da kar 64 % anketirancev zatrjuje, da lahko dvojno izjemni učenci ob pravih pogojih dosežejo enake rezultate, kot ostali učenci.

Graf 13: Mnenje o tem ali je prav, da imajo dvojno izjemni učenci ure dodatne strokovne pomoči

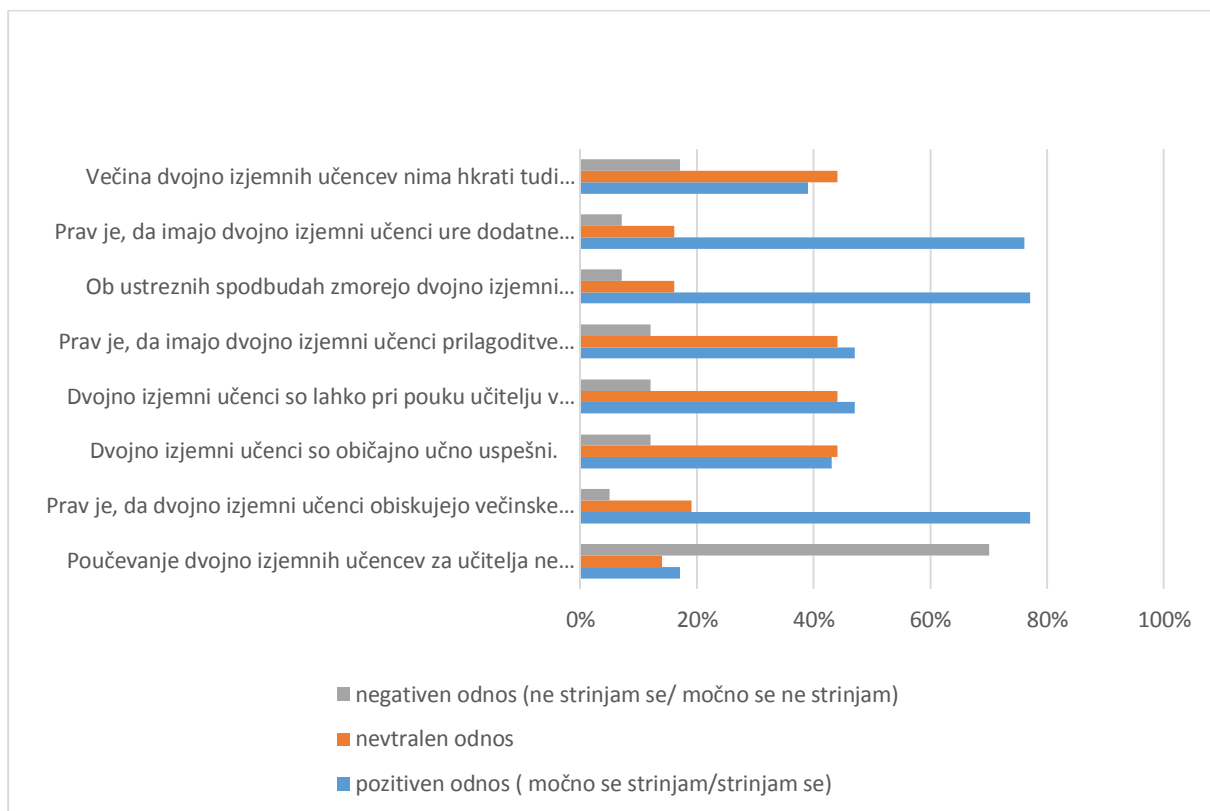
Iz grafa je razvidno, da se velika večina učiteljev strinja s tem, da imajo dvojno izjemni učenci ure dodatne strokovne pomoči.

Graf 14: Mnenje o sopojujnosti dvojne izjemnosti in vedenjskih težav.

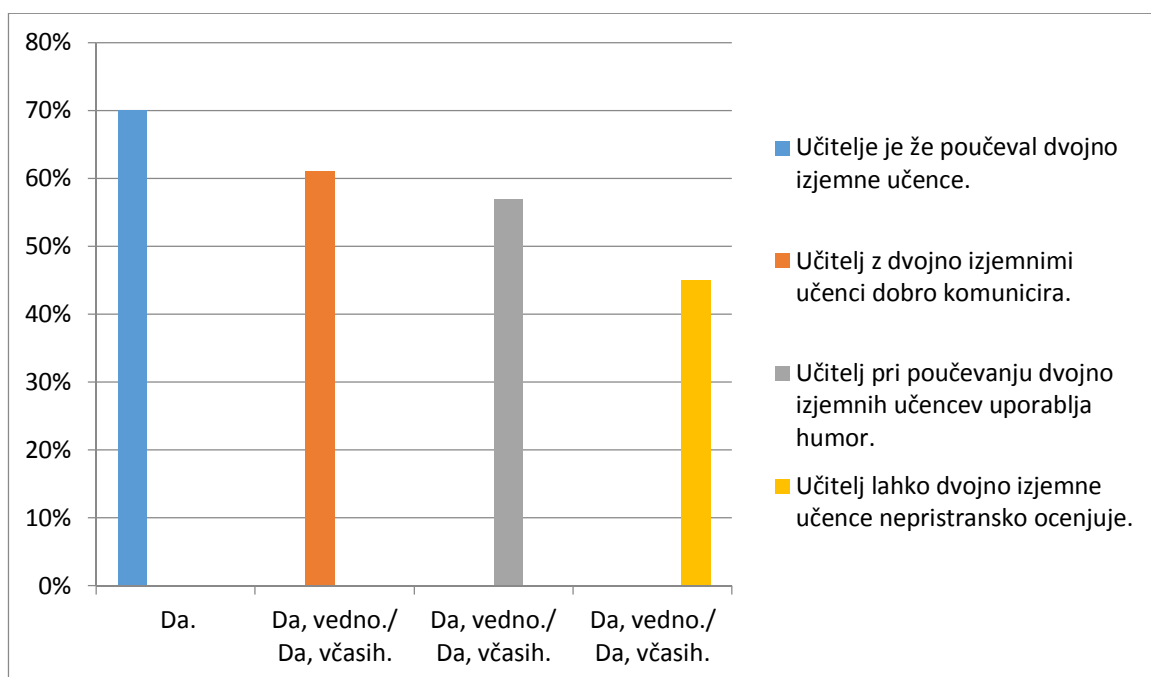

Iz grafa je razvidno, da večina učiteljev ni opredeljenih glede tega ali imajo dvojno izjemni učenci hkrati tudi vedenjske težave, kar 37 % pa se jih s trditvijo, da jih nimajo, strinja.

Graf 15: Pregled pogostosti odgovorov v lestvici stališč

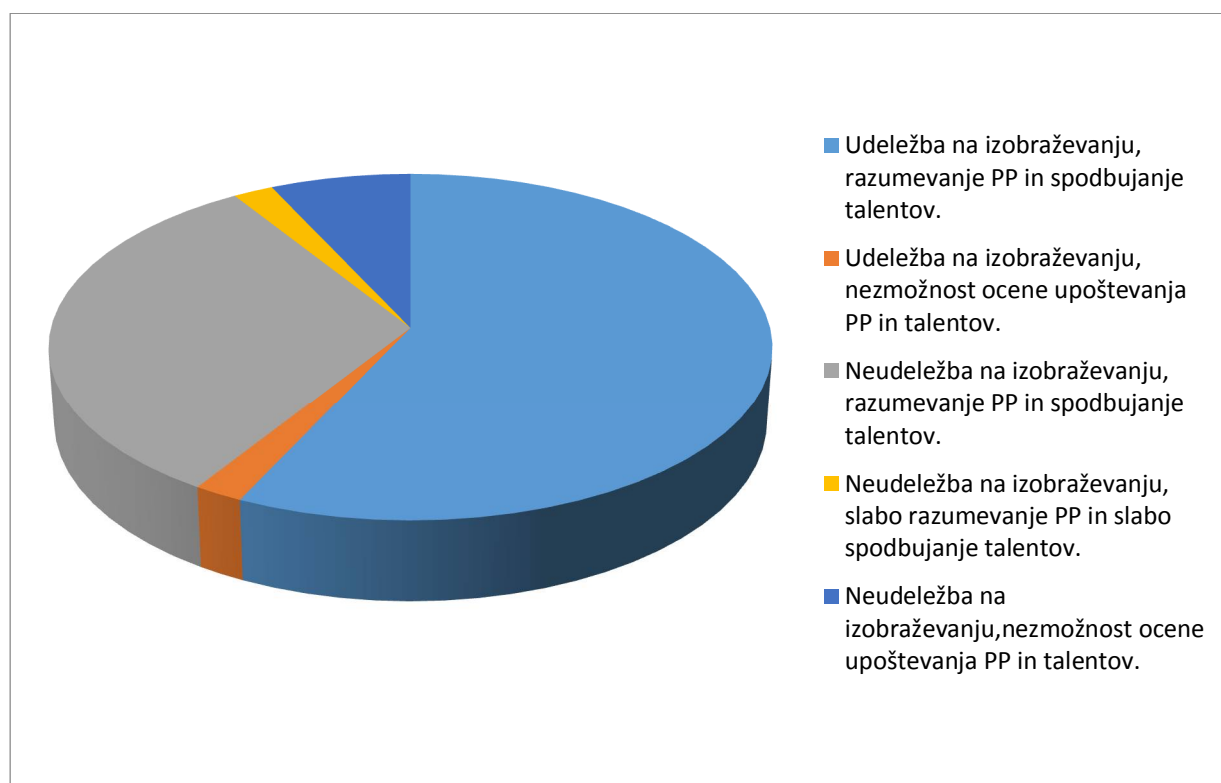

Graf 16: Povezava med izkušnjami s poučevanjem dvojno izjemnih učencev in dobro komunikacijo z njimi, uporabo humorja pri poučevanju in nepristranskim ocenjevanjem le-teh.

Iz grafa je razvidno, da učitelji, ki poučujejo dvojno izjemne učence z njimi večinoma dobro komunicirajo, pri poučevanju uporabljajo humor. Malo več jih ima težave z nepristranskim ocenjevanjem teh učencev, a je odstotek teh, ki jih lahko večinoma nepristransko ocenjujejo, dokaj visok. Vsi ti podatki nakazujejo, da imajo učitelji pozitiven odnos do dvojno izjemnih učencev.

Graf 17: Povezava med udeležbo na izobraževanju na temo učencev s posebnimi potrebami in/ali nadarjenih učencev ter razumevanjem posebnih potreb oz. spodbujanjem talentov.

Iz grafa je razvidno, da učitelji, ki so se v zadnjih 5 letih udeležili dodatnega izobraževanja, lahko razumejo in opazijo posebne potrebe dvojno izjemnih učencev in jih spodbujajo k razvoju njihovih močnih področij, vendar pa tudi delež učiteljev, ki niso bili na prej omenjenem izobraževanju ni zanemarljiv.

4. ZAKLJUČEK

4.1. PREGLED HIPOTEZ

Hipoteza 1: Učitelji, ki poučujejo predmetni pouk na celjskih osnovnih šolah, imajo večinoma pozitivna stališča do dvojno izjemnih učencev, kar pomeni, da z njimi vzpostavljajo dober odnos.

Z analizo rezultatov raziskave sva potrdila najino prvo hipotezo, saj večina učiteljev izkazuje pozitivna stališča do dvojno izjemnih učencev. Ugotovila sva, da kar precejšen odstotek učiteljev meni, da jim poučevanje dvojno izjemnih učencev predstavlja dodatno breme in da se večina ne more izreči o tem, ali imajo večinoma dvojno izjemni učenci težave tudi na vedenjskem področju. Sicer pa so stališča učiteljev do dvojno izjemnih učencev večinoma pozitivna, kar je osnova za vzpostavljanje dobrega odnosa z njimi.

Hipoteza 2: Učitelji, ki na celjskih osnovnih šolah poučujejo predmetni pouk in so se v zadnjih petih letih dodatno izobraževali na temo dvojno izjemnih učencev, bolj razumejo in opazijo posebne potrebe ter močna področja teh učencev, kar pomeni, da z njimi vzpostavljajo boljši odnos.

Najino druga hipoteza se na osnovi analize dobljenih podatkov iz anketnega vprašalnika niti ne potrdi niti ne ovrže. Ugotovila sva namreč, da obstaja pozitivna povezanost med izobraževanjem učiteljev na temo dela z učenci s posebnimi potrebami in/ali nadarjenimi učenci in med razumevanjem posebnih potreb ter spodbujanjem talentov le-teh učencev. Kljub temu pa hipoteze ne moreva potrditi, saj je kar velik odstotek učiteljev izrazilo razumevanje in upoštevanje posebnih potreb pri učencih in razvijanje talentov pri njih, kljub temu da se izobraževanj na to temo niso udeležili. Zelo verjetno je, da dodatna izobraževanja na temo dela z dvojno izjemnimi učenci ne vplivajo na kvaliteto odnosa z njimi, vendar te trditve z najino raziskavo nisva mogla niti potrditi niti ovreči.

Hipoteza 3: Večina učiteljev, ki poučuje predmetni pouk na celjskih osnovnih šolah in so že poučevali dvojno izjemne učence, dobro komunicira z njimi, jih lahko nepristransko ocenjuje in pri delu z njimi uporablja humor, kar kaže na vzpostavljanje dobrega odnosa z njimi.

Glede na ugotovitve predhodnih raziskav, da na dober oz. kvaliteten odnos učenec-učitelj vplivajo učiteljeve komunikacijske spretnosti, uporaba humorja pri poučevanju in zmožnost empatije, sva uspela z najino raziskavo potrditi tretjo hipotezo. Učitelji, ki so že poučevali dvojno izjemne učence, lahko namreč v veliki meri pri njihovem poučevanju uporabljajo humor, razumejo njihove potrebe in razvijajo njihove talente ter z njimi dobro komunicirajo. To pomeni, da z njimi tudi vzpostavljajo dober odnos.

4.2. SKLEPNE UGOTOVITVE

Namen najine raziskave je bil zainteresirane seznaniti s temo dvojno izjemnih učencev, ki se v vse večjem številu pojavljajo na slovenskih osnovnih šolah. Tema je pri nas še precej neraziskana, saj so viri o njej še precej omejeni.

Analiza anketnega vprašalnika je potrdila, da ima večina predmetnih učiteljev na šolah, kjer so izpolnjevali vprašalnik, pozitivna stališča do dvojno izjemnih učencev, kar je osnova za vzpostavitev dobrega odnosa z njimi pri poučevanju. Prav tako sva ugotovila, da anketirani učitelji, ki poučujejo dvojno izjemne učence, večinoma z njimi dobro komunicirajo, se pri urah z njimi lahko tudi pošalijo in upoštevajo njihove posebne potrebe ter talente. Nekoliko več težav imajo z nepristranskim ocenjevanjem dvojno izjemnih učencev, a v splošnem vse naštetu kaže, da z njimi pri poučevanju vzpostavljajo dober odnos. Ugotovila pa sva, da ne moreva niti potrditi niti ovreči trditve, da obstaja pozitivna povezava med udeležbo učiteljev na izobraževanju na temo dela z učenci s posebnimi potrebami in /ali nadarjenimi učenci ter razumevanjem posebnih potreb ter upoštevanjem talentov dvojno izjemnih učencev. Z veliko verjetnostjo je namreč mogoče trditi, da tudi učitelji, ki se tovrstnih izobraževanj niso udeležili, ravno tako vzpostavljajo dober odnos z dvojno izjemnimi učenci, saj so ravno tako dobro razumeli njihove potrebe in spodbujali talente. Slednje lahko potrdi tudi osebna izkušnja enega od avtorjev te raziskovalne naloge, ki je tudi dvojno izjemen učenec.

Zavedava se, da sva s to raziskovalno nalogo osvetlila le del teme, ki je zelo široka in zanimiva za nadaljnje proučevanje. Ob raziskovanju so se nama namreč porajala številna vprašanja, ki bi bila v prihodnosti najbrž ravno tako zanimiva za obravnavo.

5. VIRI IN LITERATURA :

1. Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami. (Uradni list RS, št. 58/11, 40/12 – ZUJF in 90/12)
<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5896#>
2. Winner E. (2005). Darovita djeca: Mitovi i stvarnost. Lekenik: Ostvarenje
3. Lep B. (2015). Prepoznavanje dvojno izjemnih učencev na komisiji za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami. *Šolsko svetovalno delo*. Letnik XIX, številka 1/2(str. 24-32). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo
4. Ronald D. Davis in Eldon M. Braun (2008). Dar disleksije. Ljubljana: V.B.Z.
5. Ferbežer I., Korez I. in Težak S. (2006). Ali je ta otrok nadarjen?. OŠ. Cirkovce, OŠ. Borisa Kidriča Kidričevo.
6. Liz Hannah (2009) Učenje mlajših otrok z motnjami avtističnega spektra. Maribor: Center društvo za avtizem.
7. Slokar Čevdek M.(2010). Dejavniki odnosa med učiteljem in učenci v osnovni šoli. Magistrsko delo. Maribor: Univerza v Mariboru, Fakulteta za organizacijske vede.
8. ZRC SAZU.(2010). SSKJ. Ljubljana: Založba ZRC
9. Koncept Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli (1999), Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport,

http://www.zrss.si/pdf/SSD_nadarjeni%20koncept.pdf , 15. 5. 2006.
10. Glavin R, Kavkler M., Viola S.G., Babuder Košak M., Magajna L. (2007). Učenci s specifičnimi učnimi težavami: skriti primanjkljaji-skriti zakladi. Ljubljana. Društvo Bravo, društvo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami.
11. Lorbek M. (2014). Nadarjeni učenci s posebnimi potrebami. Diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.

6. PRILOGA

Odnos učiteljev do dvojno izjemnih učencev

Sva mlada raziskovalca, Živa in Tim, oba učenca 9. razreda IV. osnovne šole Celje. V letošnjem šolskem letu opravljata raziskovalno nalogo z naslovom Odnos učiteljev do dvojno izjemnih učencev na celjskih osnovnih šolah. Vljudo vas prosiva, da izpolnite anketni vprašalnik in nama s tem pomagata pri raziskovalnem delu.

Q1 - 1. Ali poučujete oz. ste poučevali kakšnega dvojno izjemnega učenca (učenca s posebnimi potrebami, ki je hkrati tudi nadarjen)?

☐ DA

☐ NE

Q2 - 2. Ali ste se v zadnjih petih letih udeležili kakšnega izobraževanja na temo dela z učenci s posebnimi potrebami in/ali nadarjenimi učenci?

☐ DA

☐ NE

Q3 - 3. Z dvojno izjemnimi učenci dobro komuniciram.

☐ Da, vedno

☐ Da, včasih

☐ Ne

☐ Ne morem oceniti

Q4 - 4. Če med poukom za popestritev učne ure uporabljate humor, ali menite, da ga lahko uporabite tudi pri dvojno izjemnih učencih?

☐ Da, vedno

☐ Da, včasih

- ☐ Ne
- ☐ Ne morem oceniti

Q5 - 5. Pri ocenjevanju dvojno izjemnih učencev sem lahko nepristranski.

- ☐ Da
- ☐ Ne
- ☐ Ne morem oceniti

Q6 - 6. Razumem in opazim posebne potrebe učencev, ki jih poučujem ter spodbujam njihova močna področja.

- ☐ Da, vedno
- ☐ Da, včasih
- ☐ Ne
- ☐ Ne morem oceniti

Q7 - Prosiva označite najustreznejšo možnost.

	Močno se strinja m	Strinja m se	Nisem odločen	Ne strinja m se	Močno se ne strinja m
Poučevanje dvojno izjemnih učencev za učitelja ne predstavlja dodatnega bremena.	☐	☐	☐	☐	☐
Prav je, da dvojno izjemni učenci obiskujejo večinske(običajne) osnovne šole.	☐	☐	☐	☐	☐
Dvojno izjemni učenci so običajno učno uspešni.	☐	☐	☐	☐	☐
Dvojno izjemni učenci so lahko pri pouku učitelju v pomoč.	☐	☐	☐	☐	☐
Prav je, da imajo dvojno izjemni	☐	☐	☐	☐	☐

	Močno se strinja m	Strinja m se	Nisem odločen	Ne strinja m se	Močno se ne strinja m
učenci prilagoditve pri pouku.					
Ob ustreznih spodbudah zmorejo dvojno izjemni učenci doseči tako dobre učne rezultate kot ostali učenci.	☐	☐	☐	☐	☐
Prav je, da imajo dvojno izjemni učenci ure dodatne strokovne pomoči.	☐	☐	☐	☐	☐
Večina dvojno izjemnih učencev nima hkrati tudi vedenjskih težav.	☐	☐	☐	☐	☐